

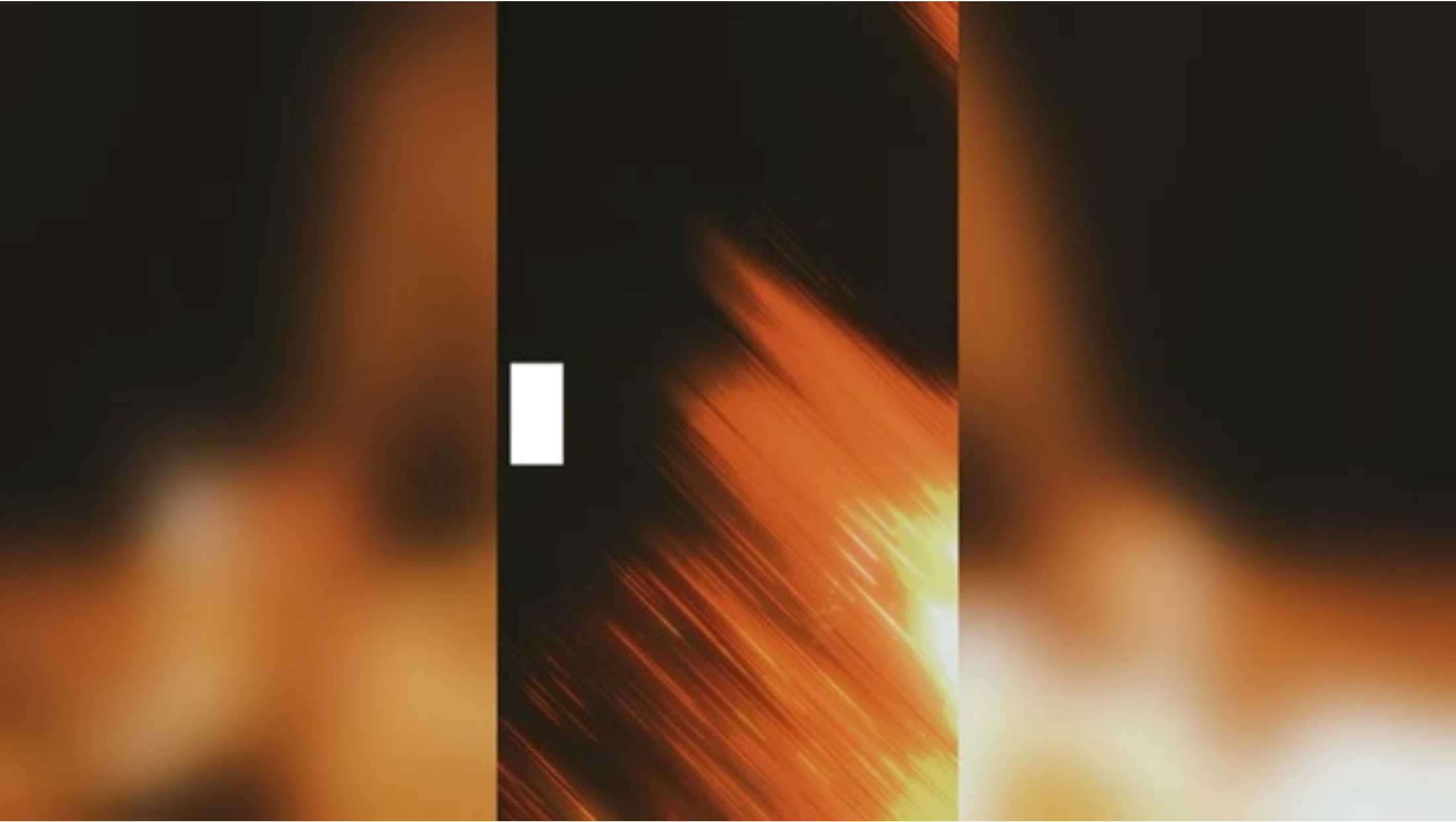

โครงการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทักษะเพื่ออนาคต (Upskill/Reskill) ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘
หลักสูตร การจัดการธุรกิจอาหารฮาลาล และการเป็นผู้ประกอบการ

แนวโน้มตลาดอาหารฮาลาล ในปัจจุบันทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลินี ใจเอื้อ

กรุงเทพธุรกิจ

‘ฮาลาลไทย’

ซึ่งส่งออก **เบอร์ 1 โลก**

การเติบโตของตลาดอาหารฮาลาลในประเทศไทย ไทย เกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่

1. ประชากรมุสลิมในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
2. นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติชาวมุสลิมที่เดินทางเข้าประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริโภคทั่วไปเริ่มให้ความสำคัญกับอาหารฮาลาลมากขึ้น

กรุงเทพธุรกิจ

ตลาด**ฮาลาล**โลกถือเป็นตลาดที่มีศักยภาพและเติบโตอย่างต่อเนื่อง ด้วยจำนวนประชากร**มุสลิม**ทั่วโลกที่เพิ่มขึ้น สะท้อนถึงความต้องการสินค้าและบริการที่ได้รับการ**รับรองฮาลาล**ที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสของผู้ประกอบการไทยที่จะเข้าไปขอส่วนแบ่งในตลาดดังกล่าว

นางศุภวรรณ ตีระรัตน์ ผู้อำนวยการสถาบันอาหาร กล่าวว่า ตลาดฮาลาลประกอบไปด้วยสินค้าที่หลากหลาย ทั้งสิ่งทอ เวลเนส สุขภาพ สปา ท่องเที่ยว ซึ่ง อาหารถือเป็น 80-85% ของมูลค่าตลาด

ทั้งนี้สินค้าที่ได้รับการ**รองมาตรฐานฮาลาล**มีแนวโน้มที่จะเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากการขยายตัวของประชากรชาวมุสลิมทั่วโลก โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย บรูไน รวมถึงตะวันออกกลางและแอฟริกา โดยในปี 2050 คาดการณ์ว่าจะมีประชากรมุสลิมราว 2.8 พันล้านคน

ในขณะที่ประเทศที่มีประชากรมุสลิมส่วนใหญ่มีสถานะ**ความมั่นคงทางอาหาร**ในระดับต่ำ ทำให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าอาหารมากขึ้น สวนทางกับการเติบโตของจำนวนประชากร

ตลาด ฮาลาลโลก

มูลค่า **2.1**
ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

อยู่ในกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม
มูลค่า **1.3** ล้านล้าน
ดอลลาร์สหรัฐฯ

สัดส่วน 60%

ตลาดส่งออกสำคัญ

กลุ่มประเทศองค์การความร่วมมือ
อิสลาม 57 ประเทศ

เอเชีย อาเซียน และอื่น ๆ

ฐาน INFO GRAPHIC

การส่งออก อาหารฮาลาลไทย

ปี 2566
มูลค่า
220,000
ล้านบาท
+5%

2 เดือนแรก ปี 2567
มูลค่า
48,058
ล้านบาท
+19%

ผู้ผลิตอาหารฮาลาลไทย **15,043** ราย

ที่มา : “ฐานเศรษฐกิจ” รวบรวมจากข้อมูลของสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป

A photograph of a busy outdoor food stall. In the foreground, a man in a black polo shirt with 'THARAT' on the sleeve is serving food. Behind him, several women wearing hijabs are also serving or eating. The stall has various food items in trays, including what looks like fried chicken or fish. The background is slightly blurred, showing more people and the outdoor setting.

โอกาสทางธุรกิจสำหรับ ผู้ประกอบการ

ธุรกิจอาหารฮาลาลในประเทศไทยเป็น
ตลาดที่มีศักยภาพสูง มีความต้องการที่
เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากทั้งประชากรมุสลิม
และผู้บริโภคทั่วไป ผู้ประกอบการจึงควรให้
ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ
บริการฮาลาลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และตรง
ตามความต้องการของผู้บริโภค

เจาะกลยุทธ์ส่งออก สินค้าอาหารฮาลาลไทยสู่ตลาดโลก

DITP สายด่วน 1169
www.ditp.go.th

ภาพรวมการส่งออกเดือน ม.ค. - ส.ค. 2567

ปัจจุบัน **4,740.58** ล้านเหรียญสหรัฐฯ อัตราขยายตัว **8.58%** ↑

ไทยส่งออกสินค้าอาหารฮาลาลเป็นอันดับที่ 11 ของโลก

ส่งออกไปที่ไหนมากที่สุด 5 อันดับแรก ?

หรือคิดเป็นสัดส่วน 70.11% ของตลาดส่งออกอาหารฮาลาลของไทยไปยังตลาด OIC

อุตสาหกรรมฮาลาลในตลาดโลก

มีมูลค่าการค้าทั่วโลกประมาณ 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ

ปัจจุบันประชากรมุสลิมของโลกมีจำนวนประมาณ 1,876 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 24% ของประชากรโลก ทั้งนี้คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 26% ภายในปี 2030

ในปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทที่ได้รับรองฮาลาลทั้งหมดประมาณ 6,000 บริษัท และมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองฮาลาลกว่า 180,000 รายการ

6,000 บริษัท 180,000 รายการ

กลุ่มสินค้าอาหารฮาลาลที่ได้รับความนิยมในตลาดโลก

กลุ่มสินค้าอาหารหลัก
เช่น ข้าว แป้ง เมล็ดธัญพืชต่าง ๆ และน้ำตาลทราย

กลุ่มเนื้อสัตว์
ไก่ และอาหารทะเล ในรูปแบบแช่เย็น แช่แข็ง และแปรรูป

กลุ่มผลไม้
ในรูปแบบสด แห้ง แช่เย็น แช่แข็ง และแปรรูป

กลุ่มสินค้าอาหารฮาลาลพร้อมปรุง
ตลอดจนขนมหวาน ของขบเคี้ยว และเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์

เจาะกลยุทธ์ส่งออกที่น่าสนใจ

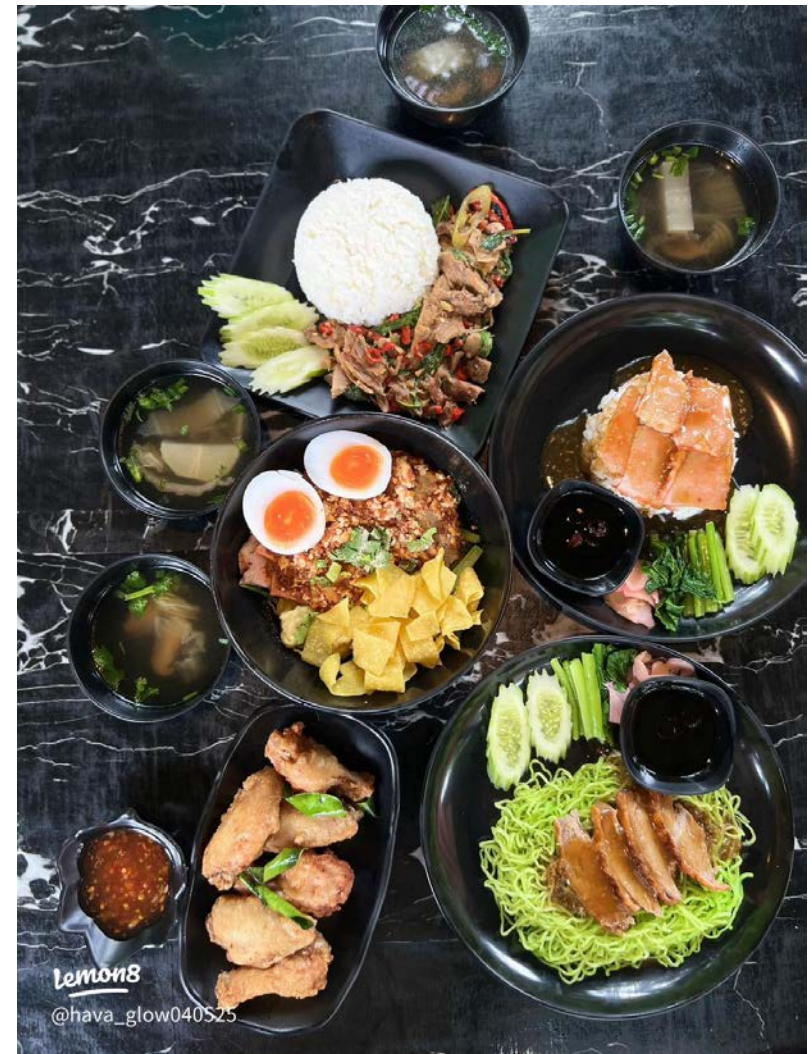
1. เป็นเจ้ากลุ่มสินค้าอาหารฮาลาลที่ได้รับความนิยมในตลาดโลก
2. ขยายการส่งออกไปยังสินค้ากลุ่มใหม่ ๆ เช่น "สินค้าเพื่อสุขภาพ" และ "อาหารแห่งอนาคต" อาทิ นวัตกรรมปราศจากเนื้อสัตว์, เนื้อที่ทำจากพืช, ชูเปอร์ฟู้ดส์
3. ขยายช่องทางการเข้าถึงสินค้า เช่น การทำแพลตฟอร์มออนไลน์และสร้างคอนเทนต์ผ่านทางโซเชียลมีเดีย
4. ขยายตลาดอาหารฮาลาลในประเทศที่ไม่มีมุสลิม (Non-OIC) เช่น จีน อินเดีย สิงคโปร์ ซึ่งเป็นตลาดที่มีจำนวนประชากรและนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมสูง
5. เข้าร่วมกิจกรรมกับกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ (DITP)
  - 5.1 กิจกรรมจับคู่และเจรจาธุรกิจการค้า
  - 5.2 งานแสดงสินค้าทั้งในและต่างประเทศ เช่น Gulfood, THAIFEX-Anuga Asia
  - 5.3 การเดินทางกับคณะผู้แทนการค้าเพื่อแสวงหาผู้ค้าและสำรวจตลาดสำคัญ

แนวโน้มของธุรกิจอาหารฮาลาลในประเทศไทย
ธุรกิจอาหารฮาลาลในประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญได้แก่ ประชากรมุสลิมในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติชาวมุสลิมที่เดินทางเข้าประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคทั่วไปเริ่มให้ความสำคัญกับอาหารฮาลาลมากขึ้น

ผู้ประกอบการสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสทางธุรกิจดังกล่าวได้ ดังนี้

- พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการฮาลาลที่หลากหลายครอบคลุมความต้องการของผู้บริโภค
- ให้ความสำคัญกับมาตรฐานการผลิตอาหารฮาลาล
- ขยายช่องทางการจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศ

4

วิธี | ตลาดสินค้าฮาลาล ที่ผู้ประกอบการ SME ควรรู้

1 สร้างความเชื่อมั่น
มีการผลิตอาหารให้ได้คุณภาพ ปลอดภัย ถูกต้องตามสุขลักษณะ
พร้อมทั้งดำเนินการยื่นขอเครื่องหมายรับรองฮาลาล
เพื่อขออนุมัติการใช้เครื่องหมายจากคณะกรรมการกลาง
อิสลามแห่งประเทศไทย

2 พัฒนาสินค้าให้ตอบโจทย์
ให้ความสำคัญกับเรื่อง R&D ซึ่งเป็นสำคัญในการยกระดับ
พัฒนาสินค้าให้มีรสชาติโดดเด่นแตกต่างจากคู่แข่ง
และต้องศึกษา - วิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค
เพื่อนำไปพัฒนาสินค้า ให้ตอบโจทย์ตามความต้องการผู้บริโภค

3 สร้าง Business Connection
สร้าง Connection กับเครือข่ายเป็นคนในวงการธุรกิจ
ที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดช่องทางให้สามารถนำสินค้า
ไปขายในตลาดต่างประเทศ

4 ออกบูธแสดงสินค้า
ลูกค้าที่มาเดินภายในงานส่วนใหญ่มักสนใจสินค้าที่เกี่ยวข้อง
กับงานที่จัดแสดงอยู่แล้ว ทำให้การออกบูธสามารถสื่อสาร
ได้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งวิธีนี้ยังช่วยให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้า
ที่มาเดินภายในงานได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย

ที่มา : บริษัท จีเอสบี อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ผู้ผลิตอาหารแปรรูปฮาลาล

IOT

Blockchain

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

<<<<<<<<<<

<<<<<<<<<<

ภาครัฐกับการส่งเสริมธุรกิจฮาลาลในประเทศ

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เปิดตัวแอปพลิเคชัน "Thailand Muslim Friendly" เพื่อนำเสนอสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มตลาดท่องเที่ยวมุสลิม โดยรวบรวมข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหารฮาลาล มัสยิด และโรงแรมที่พักที่ตอบโจทย์การเดินทางของนักท่องเที่ยวมุสลิมจากทั่วประเทศ

- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจและสินค้าฮาลาลแห่งชาติ จัดทำ "ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการฮาลาลปี พ.ศ. 2559-2563" เพื่อใช้เป็นแผนงานในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลในประเทศ

- ในปี พ.ศ. 2560 สถาบันมาตรฐานและมาตรวิทยาประเทศอิสลาม (Standard and Metrology Institute for Islamic Countries: SMIIC) รับประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกองค์การความร่วมมือของกลุ่มประเทศอิสลาม หรือ OIC ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตราสัญลักษณ์มาตรฐานฮาลาลของประเทศไทย

- กระทรวงพาณิชย์ระบุประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอาหารฮาลาลติดอันดับที่ 10 ของโลก

- ภาครัฐจัดทำนโยบาย "ครัวไทยสู่ครัวโลก (Thai Kitchen to the World)" พร้อมหนุนอาหารฮาลาลสู่ชาติอาหรับ

- หน่วยงานพัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาล (Halal Industry Development Corporation: HDC) ประเทศมาเลเซีย และสภาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเทศไทย ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) เพื่อส่งเสริมสร้างการค้า การลงทุน พร้อมทั้งขยายโอกาสและช่องทางการตลาดระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรมฮาลาลของทั้งสองประเทศ ในงานการประชุมฮาลาลโลก ประจำปี พ.ศ. 2561

- OKMD สร้างสรรค์เนื้อหาผ่านสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลและออนไลน์ เพื่อกระตุ้นคิดและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการยุคใหม่มองเห็นช่องทางและโอกาสในการต่อยอดธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวฮาลาล

สิ่งสำคัญที่สุดในการประกอบ
ธุรกิจเพื่อรองรับลูกค้ามุสลิม คือ
ผู้ประกอบการจำเป็นต้องศึกษา
ปฏิบัติตามหลักของศาสนาอิสลาม
ที่มีผลต่อพฤติกรรมและวิถีชีวิตของ
ชาวมุสลิม รวมถึงทำความเข้าใจ
พฤติกรรมแบบฮาลาลอย่างรอบด้าน
เพื่อให้สามารถนำเสนอสินค้าและ
บริการที่เป็นมิตรต่อลูกค้ามุสลิม
ได้ตรงจุด ทำให้ธุรกิจสามารถ
ขยายกลุ่มเป้าหมายและต่อยอด
ในเชิงธุรกิจในวงกว้าง รวมทั้งสร้าง
สภาพแวดล้อมให้ประเทศไทย
เป็นจุดหมายปลายทางที่มิตรกับ
ชาวมุสลิม ตั้งแต่การเดินทาง ที่พัก
ร้านอาหาร สถานพักผ่อนหย่อนใจ
กิจกรรมท่องเที่ยว ไปจนถึงสินค้า
ฮาลาลอย่างครบวงจร **H**

เจาะลึกยุทธศาสตร์ฮาลาลไทย

แนวโน้มการเพิ่มจำนวนขึ้นของประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่งผลให้ธุรกิจฮาลาลมีการขยายและหลากหลายยิ่งขึ้นในปัจจุบัน จึงเป็นที่คาดการณ์กันว่าตลาดเศรษฐกิจฮาลาลจะเป็นตลาดเกิดใหม่ที่ทรงอิทธิพลและมีอัตราการเติบโตที่รวดเร็วที่สุด และน่าจะเป็นหนึ่งในโอกาสใหม่ที่น่าสนใจมากที่สุดสำหรับผู้ประกอบการไทย

จับตาตลาดฮาลาลกับโอกาสที่กำลังเติบโต

ปัจจุบันชาวมุสลิมทั่วโลกมีประมาณ 1,800 ล้านคน กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก สำหรับ 5 ประเทศที่มีจำนวนประชากรมุสลิมมากที่สุด ได้แก่

1	2	3	4	5
อินโดนีเซีย	ปากีสถาน	อินเดีย	บังกลาเทศ	อิยิปต์
ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
12.7	11	10.9	9.2	4.9

เห็นได้ว่า 4 ใน 5 ของประเทศที่มีประชากรมุสลิมมากที่สุดตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะอินโดนีเซียเพื่อนบ้านของไทยที่มีประชากรมุสลิมมากที่สุดในโลก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักลงทุนมองเห็นโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมและธุรกิจฮาลาลในเอเชีย เพื่อตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ของชาวมุสลิม ไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทยเองที่ในระยะหลังก็มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการรองรับธุรกิจฮาลาลเพื่อสร้างโอกาสใหม่ๆ ทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน

ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เศรษฐกิจฮาลาลเติบโตอย่างรวดเร็วโดยมีชาวมุสลิมเป็นกลุ่มผู้บริโภคหลักมีดังนี้

ตัวอย่างธุรกิจขนาดใหญ่ที่สุดและมีมูลค่ามากที่สุด ได้แก่

1

**อุตสาหกรรม
การผลิต**
อาหาร เครื่องดื่ม
เครื่องสำอาง
เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง

2

การท่องเที่ยว
โรงแรม ที่พัก
ภัตตาคาร
บริการที่เกี่ยวข้อง

3

การเงิน
ธนาคาร
ประกันภัย
พันธบัตร

4

การแพทย์
ผลิตภัณฑ์
ทางการแพทย์
ยารักษาโรค
สมุนไพร

5

**สื่อสิ่งพิมพ์
และบันเทิง**
หนังสือ นิตยสาร
ภาพยนตร์ ดนตรี

6

โครงสร้างพื้นฐาน
มาตรฐานสากล
ระบบการผลิตห้อง
ปฏิบัติการ การรับรอง
สินค้าสากล

7

ไอซีที
ซอฟต์แวร์
เว็บไซต์

ประเทศไทยอยู่ตรงไหน ในตลาดฮาลาลโลก

ประเทศไทยมีประชากรที่เป็นชาวมุสลิมประมาณ 5% ของประชากรทั้งประเทศ หรือราว 3.5 ล้านคน นอกจากนี้จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2562 พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ของประเทศที่ไม่ใช่ประเทศมุสลิม (Non-OIC) ที่เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวของชาวมุสลิมทั่วโลก เป็นรองเพียงแค่สาธารณรัฐสิงคโปร์

ในแง่ของศักยภาพการผลิต ประเทศไทยมีความพร้อมสูงในการผลิตสินค้าฮาลาลเพื่อส่งออกไปยังกลุ่มประเทศมุสลิม(OIC) โดยในปีพ.ศ.2561ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าฮาลาลเป็นอันดับ 9 ของโลก

สินค้าฮาลาลส่งออกที่สำคัญของไทย ได้แก่

- **อาหาร**
มูลค่า **1.83** แสนล้านบาท
- **แฟชั่น เครื่องนุ่งห่ม**
มูลค่า **3.22** พันล้านบาท
- **เครื่องสำอาง**
มูลค่า **1.38** หมื่นล้านบาท

ที่มา: กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

SCAN QR CODE

เพื่อรับฟัง Audio Text

ประเทศไทยมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพธุรกิจสินค้าและบริการชาลด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยในการแข่งขันในระดับนานาชาติ โดยเป็นการสำรวจและประเมิน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดของไทย เพื่омองหาโอกาสในการพัฒนาและลงทุนในอนาคต

ประเทศไทยมีภาคบริการที่มีคุณภาพและมีความหลากหลาย โดยเฉพาะบริการด้านสาธารณสุขและบริการด้านท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง มีความโดดเด่นในการให้บริการเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ของโลก และมีความภาพที่จะพัฒนาให้เป็นบริการสากลในระยะต่อไป เช่น โรงแรมและที่พักที่เป็นมิตรกับชาวต่างชาติ ร้านอาหารถูกสุขลักษณะ ห้องประชุมขนาดใหญ่มาตรฐาน ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นจุดเด่นที่จะผลักดันอุตสาหกรรมภาคบริการของประเทศไทยให้เติบโตยิ่งขึ้น

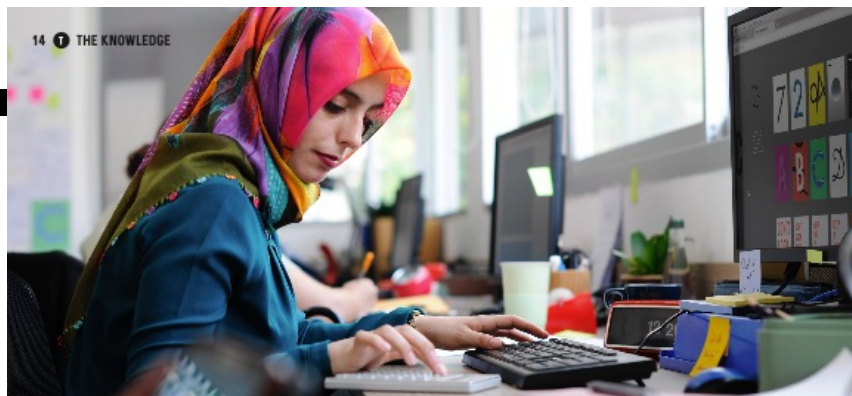
ภาครัฐได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารโดยเฉพาะ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว อีกทั้งไทยมีความชัดเจนในการพัฒนา มาตรฐานอาหารสากล ทั้งในด้านนโยบายและ ด้านการตรวจรับรองอาหารตามหลักการค้าเสรี มีการประกาศให้มาตรฐานอาหารสากลภายใต้ พรบ. สินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มีหน่วยมาตรฐานหลักอย่าง “สินค้ากรมการเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย” เป็น ผู้กำหนดและประกาศใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อาหาร ภายใต้เครื่องหมายอินทรีย์แห่งชาติให้ใช้เครื่องหมายอาหาร เพื่อขยายโอกาสในการแข่งขันในตลาดสินค้าอาหาร ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากร ภูมิอากาศเป็น "สวรรค์" ถือเป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิต และส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศอุตสาหกรรม โดยในปี พ.ศ. 2556 ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรและ อาหารรายลำดับที่ 13 ของโลก ซึ่งในประเทศไทย มีความพร้อมหลายด้านเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม อาหาร เช่น วัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ เครื่องจักรและ เทคโนโลยีในการแปรรูปขั้นสูงย สามารถลดต้นทุน ความต้องการใช้ภาคพื้นดินและปศุสัตว์ในประเทศ และต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกัน กิจกรรม ในภาคบริการของไทย เช่น การท่องเที่ยวและการบริการ สาธารณสุขก็เป็นที่ยอมรับ และสามารรถตอบสนอง ความต้องการของตลาดได้ในระดับโลก

หน่วยงานของไทย เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์ฉลาดรู้ที่ภมรนิคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้มีการลงนามความร่วมมือทางวิชาการเพื่อร่วมกันพัฒนาอุตสาหกรรมพลาสติกอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมี การสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเพื่อขยายขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคพลาสติกไทยมาเลเซีย ซึ่งให้ความสำคัญกับการขยายความร่วมมือด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมพลาสติกทั้งสองพื้นที่เป็นอาหารพืชชีวภาพ และการบริการ เพื่อผลักดันเขตพื้นที่ อันดามันให้เป็นศูนย์ธุรกิจพลาสติกและศูนย์กลางเพื่อขยายตลาด ขณะเดียวกันก็เร่งขับเคลื่อนให้พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างเข้าสู่การเป็นศูนย์อุตสาหกรรมพลาสติก เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภาคภายในส่วนที่พึ่งพาไทย

ผู้ประกอบการ SME ของไทยส่วนหนึ่งขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบธุรกิจบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับหลักด้านและความต้องการของลูกค้า muslim เนื่องจากยังขาดข้อมูลด้านเทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านนี้เพื่อประกอบธุรกิจบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดกลุ่มผู้บริโภคชาวมุสลิม รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมที่เพิ่มขึ้นในตลาดท่องเที่ยวโลกอย่างต่อเนื่อง

ในประเทศไทยยังพบปัญหาการปนเปื้อนสิ่งต้องห้าม
ในอาหารฮาลาลอยู่บ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น
ของต่างประเทศที่มีต่ออาหารฮาลาลจากประเทศไทย
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการที่จะ
ต้องสร้างมาตรฐานฮาลาลขึ้นและบริหารจัดการสิ่งที่มี
ความพิหกัน ขัดแย้ง รวมถึงมีกระบวนการคุ้มครองและ
ผู้บริโภคเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับคุณภาพฮาลาลและ
บริโภคฮาลาลไทยให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก

การรับรองเรื่องกฎหมายมาตรฐานสากลในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นสำหรับสินค้า อาหาร หรือการบริการจำเป็นต้องอิงหรือพิจารณาจากมาตรฐานเป็นผู้นำในการดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสนับสนุน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค แม้บางครั้ง มาตรฐานจะมีความเข้มแข็งในระดับหนึ่งในด้านการตรวจรับรอง แต่ก็ยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้มีความพร้อมมากขึ้นทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ

ประเทศไทยยังขาดการจำแนกชัดเจนระหว่างสินค้าสากลกับสินค้าอื่นๆ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการพิจารณากำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสากลแบบครบวงจรได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ขาดการบูรณาการและความต่อเนื่องในการดำเนินงานพัฒนาอุตสาหกรรมสากลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โอกาสของประเทศไทยในตลาดฮาลาล

สินค้าและบริการฮาลาลไทยยังมีโอกาสทางการตลาดสูง

ผู้บริโภคชาวมุสลิมมีจำนวนมากและส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งยังนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จึงเป็นโอกาสให้ประเทศไทยขยายส่วนแบ่งในตลาดโลกให้สูงขึ้น ขณะเดียวกันชาวมุสลิมในกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกาที่มีกำลังซื้อสูง นิยมบริโภคอาหารนอกบ้านเพิ่มขึ้น จึงเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงอีกแห่งหนึ่งสำหรับการส่งออกสินค้าฮาลาลของไทยในอนาคต

วิกฤตการณ์อาหารโลกเป็นโอกาสสำหรับการส่งออกอาหารฮาลาลของไทย

ปัญหาโรคระบาด ภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก สร้างความเสียหายให้แก่พื้นที่และผลผลิตทางการเกษตรในหลายประเทศทั่วโลก ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาหารในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศยากจน สำหรับประเทศไทยวิกฤตนี้จัดว่าเป็นโอกาสสำหรับการส่งออกผลผลิตทางการเกษตรและอาหาร รวมทั้งอาหารฮาลาลของไทย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตวัตถุดิบทางการเกษตรและอาหารที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก

ความต้องการบริการฮาลาลในต่างประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น

เมื่อการท่องเที่ยวฮาลาลเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้ธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและสามารถอำนวยความสะดวกด้านอาหารและกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อชาวมุสลิมเป็นที่ต้องการเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบริการทางการแพทย์และการรักษาพยาบาล บริการครัวฮาลาลในโรงพยาบาลและโรงแรม รวมถึงบริการดูแลผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ซึ่งประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่ฟื้นตัวจากโรคโควิด -19 เป็นอันดับ 1 จาก 184 ประเทศทั่วโลก ทำให้ความต้องการบริการด้านการแพทย์ของไทยเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ประเทศไทยมีเครือข่ายการค้าที่ดีกับประเทศมุสลิม

ประเทศไทยมีความร่วมมือในระดับภูมิภาค ภายใต้กรอบ ASEAN IMT-GT และ BIMSTEC โดยประชากรมุสลิมภายใต้กรอบความร่วมมือดังกล่าวมีอยู่ถึง 578 ล้านคน ซึ่งเปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลไปยังกลุ่มประเทศมุสลิมทั่วโลก (OIC) และมีแนวโน้มจะส่งออกเพิ่มอย่างต่อเนื่อง โดยสินค้าที่นิยมส่งออก ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ข้าวและเครื่องปรุงรส อาหารทะเลแปรรูป ผักและผลไม้บรรจุกระป๋อง ผลิตภัณฑ์จากนม เป็นต้น

กรุงเทพมหานครกับเส้นทางท่องเที่ยวของชาวมุสลิม

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและจุดหมายปลายทางสำคัญที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิมจากทั่วโลก ซึ่งมีแนวโน้มจะเติบโตเป็นกลุ่มผู้บริโภคหลักในอนาคต เนื่องจากมีความพร้อมในทุกด้าน ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมที่อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว บุคลากรที่มีทักษะในการทำงาน การบริการ และสามารถสื่อสารภาษาต่างๆ กับชาวต่างชาติ รวมถึงยังมีสินค้า บริการ และแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิมอยู่มากมาย

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมและความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม จนนำไปสู่การออกแบบรูปแบบการบริการฮาลาลที่เหมาะสม โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญด้านมุสลิม บล็อกเกอร์ (Blogger) สายท่องเที่ยว และตัวแทนท่องเที่ยวทั่วประเทศกว่า 700 แห่ง เพื่อสร้างคู่มือท่องเที่ยวฮาลาล ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลโรงแรม ร้านอาหาร มัสยิด ธุรกิจบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวมุสลิม โดยเส้นทางท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นำเสนอเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวมุสลิม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

• กลุ่มเลือกซื้อสินค้า

แหล่งท่องเที่ยวในย่านใจกลางเมือง เดินทางสะดวกด้วยการคมนาคมที่เชื่อมโยงผ่านรถไฟฟ้าบีทีเอส (BTS) และรถไฟฟ้าใต้ดินเอ็มอาร์ที (MRT) โดยเน้นประสบการณ์จับจ่ายซื้อของให้นักท่องเที่ยวแบบครบวงจร เช่น ศูนย์การค้าเอ็มบีเค เซ็นเตอร์ ศูนย์การค้าสยามดิสคัฟเวอรี ศูนย์การค้าสยามพารากอน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ซี โฟล์ โอเชียน เวิลด์ กรุงเทพฯ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ศูนย์การค้าเกษร วิลเลจ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล ซิตี้ ศูนย์การค้าเซ็นทรัล เอ็มบาสซี เดอะ แพลทินัม แฟชั่น มอลล์ ฯลฯ ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้มีร้านอาหารฮาลาลและห้องละหมาดไว้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมุสลิม นอกจากนี้บริเวณใกล้เคียงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงพิพิธภัณฑ์และศิลปวัฒนธรรม เช่น หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร พิพิธภัณฑ์บ้านจิม ทอมป์สัน ชุมชนมุสลิมบ้านครัว ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนความเป็นไทยสู่สายตานักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่างวัฒนธรรม

• กลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา

สถานที่ท่องเที่ยวบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาสามารถเดินทางด้วยรถไฟฟ้าบีทีเอส เชื่อมต่อกับเรือข้ามฟากเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ที่มีความเชื่อมโยงถึงประวัติศาสตร์ มรดกทางวัฒนธรรม และวิถีชุมชนของไทย เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดอรุณราชวราราม พิพิธภัณฑ์บ้านกุฎิจีน มัสยิดบางหลวง มัสยิดโกษา มัสยิดฮาดิซ มัสยิดต้นสน โรงภาพยนตร์สยามฯ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็มีสถานที่ท่องเที่ยวทันสมัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันซึ่งนักท่องเที่ยวฮาลาลสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ในบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น ศูนย์การค้าไอคอนสยาม ศูนย์การค้าเอเชียทีค เดอะ ริเวอร์ฟรอนท์ ไปจนถึงกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบอย่างการล่องเรือชมความสวยงามของแม่น้ำเจ้าพระยา และการรับประทานอาหารบนเรือพร้อมชมวิวแม่น้ำ เป็นต้น

5
อันดับ

จุดหมายปลายทางยอดนิยม
ของนักท่องเที่ยวมุสลิม

กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่มุสลิม (Non-OIC)

ที่มา : The Mastercard-Crescent Rating Global Muslim Travel Index หรือ GMTI 2024

ฐาน INFO GRAPHIC

กระตุ้นเศรษฐกิจชายแดนได้ด้วย SME ฮาลาล

ภาคใต้ของประเทศไทยมีประชากรชาวมุสลิมอาศัยอยู่มากที่สุด โดยเฉพาะในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งหน่วยงานอย่าง สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้จัดทำโครงการพัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมสำหรับผู้ประกอบการ SME เพื่อช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยจัดการอบรม ให้คำปรึกษาในการขอทุน และการจัดตั้งธุรกิจ โดยที่ผ่านมามี SME ที่ได้รับเริ่มธุรกิจและประสบความสำเร็จมาแล้ว ยกตัวอย่างเช่น

- **Flin Delivery** แพลตฟอร์มให้บริการรับ-ส่งอาหาร เปิดช่องทางสั่งซื้ออาหารออนไลน์
- **เบญจเมธา** โรงงานเซรามิกจากเนื้อดินท้องถิ่น ผสมผสานเอกลักษณ์และกลิ่นอายวัฒนธรรมมุสลิมในพื้นที่ชายแดนใต้
- **NASREEN** ข้าวเกรียบปลาทอดกรอบโอเคียใหม่ ผลิตภัณฑ์แบบแห้งและแบบแผ่นเพื่อให้สะดวกต่อการรับประทาน

หน่วยงานให้คำปรึกษาธุรกิจฮาลาล

ศูนย์วิทยาศาสตร์ฮาลาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

www.halalscience.org

สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลาม
แห่งประเทศไทย

www.cicot.or.th

กรมการท่องเที่ยว

www.dot.go.th/home

สถาบันมาตรฐานฮาลาลแห่งประเทศไทย

www.halalstandard.or.th

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

thai.tourismthailand.org/home

ในยุคที่ทุกคนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารแบบรอบด้านผ่านโลกออนไลน์ นักท่องเที่ยวมุสลิมซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะตัวก็สามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเชิงลึกได้มากขึ้นเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นจุดหมายปลายทางที่ให้บริการอาหารฮาลาล ที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการปฏิบัติศาสนกิจของชาวมุสลิม รวมถึงประสบการณ์ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในลักษณะอื่นที่เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวมุสลิม แน่นอนว่าประเทศไทยได้สามารถพัฒนาศักยภาพ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวฮาลาลได้อย่างรอบด้าน สามารถสร้างความเชื่อมั่นต่อสินค้าและบริการฮาลาลในประเทศ มีการสร้างมาตรฐานสินค้าฮาลาลให้เป็นที่ยอมรับ รวมถึงมีการส่งเสริม

ผู้ประกอบการธุรกิจฮาลาลอย่างครบวงจร ประเทศนั้นย่อมได้เปรียบ ในการแข่งขันและช่วงชิงความได้เปรียบในตลาดการค้าและการท่องเที่ยวฮาลาล

เห็นได้ว่าการเจาะตลาดฮาลาลต้องอาศัยการวางแผนยุทธศาสตร์อย่างรอบด้าน และไม่มองข้ามรายละเอียดแม้เพียงเล็กน้อย เพราะทุกองค์ประกอบมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้อุตสาหกรรมฮาลาลในประเทศเติบโต สุดท้ายแล้วผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากที่สุดก็คือประชาชนในชาติ ซึ่งหากไม่เร่งช่วงชิงพื้นที่ทางการตลาด ประเทศไทยเราอาจถูกประเทศที่พัฒนาด้านฮาลาลได้เร็วกว่ามา "ดิสรัป" ก็เป็นไปได้ ❶

A-B ธุรกิจฮาลาล

AL MEROZ
อัลมีรอซ คือโรงแรมฮาลาลแห่งแรก
ของไทย มีสถานที่ประกอบศาสนกิจ
และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับ
ชาวมุสลิม

BLEISURE TRAVEL

การเดินทางท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ผสมระหว่างคำว่า Business และ Leisure หมายถึงการพักผ่อนหย่อนใจระหว่างไปทำงานต่างถิ่น

CRESCENT RATING

บริษัทชั้นนำระดับโลกที่ให้การรับรองฮาลาลให้กับผู้ประกอบการฮาลาล

DR. AHMAD ELNAGGAR

นักเศรษฐศาสตร์ชาวอียิปต์ ผู้ก่อตั้งธนาคาร Mit Ghamr Savings Bank ซึ่งปราศจากดอกเบี้ยตามหลักศาสนาอิสลาม

EGYPT

ประเทศที่ให้การเฝ้าระวังฮาลาลอิสลามครั้งแรกของโลก ซึ่งกลายเป็นรากฐานของธนาคารอิสลามทั่วโลกในเวลาต่อมา

FRIENDLY TRAVEL

การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อใช้ในบริบทของการท่องเที่ยวฮาลาล จะหมายถึงการท่องเที่ยวซึ่งรองรับชาวมุสลิม

GLOBAL MUSLIM TRAVEL INDEX

ผลสำรวจดัชนีการท่องเที่ยวของชาวมุสลิมทั่วโลก เพื่อให้เห็นทิศทางการพัฒนาและการลงทุนในธุรกิจฮาลาลในประเทศต่างๆ

HALAL

ในภาษาอาหรับ แปลว่าอนุมัติ เมื่อใช้ในบริบททางศาสนาอิสลามจะหมายถึงสิ่งที่ศาสนาอนุมัติให้กินดื่มและปฏิบัติ

INDONESIA

อินโดนีเซียมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 87 ของประเทศ ถือเป็นประเทศที่มีชาวมุสลิมมากที่สุดในโลก

JOURNEY.CLOUD

แอปพลิเคชันสำหรับเขียนบันทึกประจำวันออนไลน์ เป็นชุมชนที่เน้นแบ่งปันเรื่องราวน่าสนใจระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว

KEBAB

อาหารอาหรับที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมุสลิม มีลักษณะคล้ายกับบาร์บีคิวที่นำเนื้อวัว ไก่ แพะ แกะ และผักมาเสียบไม้ย่าง

LOW SEASON

ช่วงเวลาที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาน้อย เพราะไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ ข้อดีคือคนไม่เยอะ ตัวเดินทางและที่พักราคาไม่สูง

MUSLIM-FRIENDLY HOTEL

โรงแรมที่จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวมุสลิม เช่น ห้องละหมาด อาหารฮาลาล

NON-OIC
กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่ประเทศมุสลิม ประเทศไทยจัดเป็นประเทศ Non-OIC ที่มีนักท่องเที่ยวมุสลิมมาเยือนมากเป็นอันดับ 2 รองจากสิงคโปร์

ORGANIZATION OF ISLAMIC COOPERATION: OIC

องค์การความร่วมมืออิสลาม ตั้งขึ้นในปี 2512 เพื่อความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมระหว่างประเทศมุสลิม 57 ประเทศ

PRAYER MAT

ผ้าปูสำหรับละหมาด เป็นผ้าสะอาดขนาดประมาณ 3 x 5 ฟุต นิยมใช้ผ้ากำมะหยี่ที่มีสัญลักษณ์แสดงถึงความภักดีต่อพระเจ้า

QURAN

อัลกุรอาน คือคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลาม ชาวมุสลิมเชื่อว่าเป็นคัมภีร์สุดท้ายที่อัลลอฮ์มอบให้แก่มนุษยชาติ

RAMADAN

ชื่อเรียกเดือนแห่งการถือศีลอดของชาวมุสลิม คนไทยเรียกว่าเดือนรอมฎอน ซึ่งห้ามชาวมุสลิมบริโภคอาหารตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนถึงตกดิน

SALAH

การละหมาดเป็นการแสดงความเคารพต่ออัลลอฮ์ วันละ 5 เวลา ทุกครั้งจะต้องหันหน้าไปทางทิศตะวันตก ซึ่งเป็นที่ตั้งของนครมักกะฮ์ อาหารฮาลาล

THE CENTRAL ISLAM COUNCIL OF THAILAND

สำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย (กยท.) ให้คำปรึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม และออกใบรับรองผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาล

UMRAH

ฮัจญ์คือการเดินทางไปแสวงบุญและปฏิบัติศาสนกิจที่นครมักกะฮ์ ซึ่งถือเป็นการแสวงบุญเล็ก ก่อนเข้าสู่ฮัจญ์

VISA

ชาวมุสลิมจะต้องยื่นขอวีซ่าสำหรับแสวงบุญ หรือ Hajj Visa จากทางการซาอุดีอาระเบีย ก่อนที่จะเดินทางไปร่วมพิธีฮัจญ์ ณ นครมักกะฮ์

WORLD HALAL FEST

มหกรรมสินค้าและบริการฮาลาลระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมและยกระดับธุรกิจฮาลาลของไทยให้แข่งขันได้ในระดับโลก

XE CURRENCY

แอปพลิเคชันเช็คอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เหมาะสำหรับผู้ที่เดินทางระหว่างประเทศ สามารถแปลงค่าของหลายสกุลเงินได้ภายในครั้งเดียว

YANA RESTAURANT

ร้านอาหารฮาลาลในศูนย์การค้าเอ็มบีเคเซ็นเตอร์ ให้บริการอาหารไทยและอาหารฮาลาลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมุสลิม

ZAKAT

ระกาต คือการทำทานประจำปี โดยชาวมุสลิมต้องนำอาหารหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งมอบให้แก่ผู้ยากไร้ในเดือนรอมฎอนเพื่อลดความตระหนี่